

Ivana Krpan

Kazalište, grad i intermedijalnost: nove madridske kulturne strategije

Unazad nekoliko godina madridsku su (većim dijelom komercijalno orijentiranu) scenu obogatili dobri primjeri promišljenog kazališnog djelovanja. Osobitost takvih središta sadržana je u inovativnoj kulturnoj politici i alternativnoj kazališnoj ponudi koja uspijeva slijediti potrebe moderne publike i udovoljiti zahtjevima suvremenog tržišta. Kulturno-kazališni centri kao što su Nuevo Teatro Fronterizo, Microteatro i Teatro Matadero problematiziraju status izvedbenih umjetnosti u potrošačkom društvu te kroz kreativne sadržaje i neuobičajenu metodologije rada istražuju nove modele kazališnog djelovanja kao otklon od ponude konvencionalnih kulturnih institucija. Ujedno, svako od navedenih središta i svojim odnosom prema prostoru djelovanja nastoji u kaosu metropolitanske kazališne ponude biti žarištem kulturne inovacije u perifernoj zoni te tako problematizirati odumiranje pojedinih urbanih, odnosno kulturnih i društvenih područja, ali i ponuditi prijedloge za njihovu reafirmaciju kroz nove kulturne strategije i putem kazališnog medija kao djelatnog elementa takve obnove.

Nuevo Teatro Fronterizo (www.nuevoteatrofronterizo.es/) ili Novo kazalište na granici smješteno je u gradskoj četvrti Lavapiés koja predstavlja jedan od etnički najšarolikijih dijelova Madrida, čime prostorno osvještava politiku svog kulturnog djelokruga. U obliku edukacijskih projekata i radionica namijenjenih glumcima, redateljima, dramatičarima, kritičarima i kazališnim amaterima propituje kazališne „granice“ na različitim razinama; žanrovskim, kulturnim i društvenim te otvara prostor manjinskim diskursima. Program izvedbi također je određen takvim pristu-

pom, a poseban naglasak stavlja se na djelovanje kazališta u zajednici, građanski aktivizam putem kazališnog medija te uključuje kolektivne radove kojima se promovira tolerancija i transkulturnost. Prema riječima njegova osnivača, svjetski poznatog i iznimno produktivnog dramatičara, redatelja i profesora, Joséá Sanchisa Sinisterre, kazalište se oduvijek bavilo pitanjem geografskih, kulturnih i misaonih granica, samo što je ta tema u eri globalne svjetske kulture dosegla priznati status.¹ Sinisterra je čitav svoj radni vijek posvetio proučavanju kazališne forme kao interkulturnog, višeumjetničkog i društveno angažiranog medija te je još davne 1977. po prvi put pokrenuo svoj projekt „kazališta granica“ u Barceloni, a djelovanje je ubrzo proširio međunarodnom suradnjom s kazališnim umjetnicima u Europi i svijetu, posebice u Hispanskoj Americi. Tada je utvrdio smjernice koje i danas tvore temelj u propitivanju kazališnih mogućnosti u novom madridskom središtu, a to su, prije svega, povratak autoru i vrijednosti izvornog teksta, osmišljavanje novih dramaturških modela koji zadovoljavaju potrebe modernog doba te istraživanje kazališnog interdisciplinarnog i interkulturnog transfera znanja u oblikovanju španjolske kulturološki šarolike stvarnosti.

Od 2011. novo središte preseljeno je u Madrid te proširuje početni djelokrug izučavanjem i prakticiranjem kazališne umjetnosti na nekoliko razina; promišljanjem suvremenog kazališta u okviru šireg kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, mogućnosti njegova društvenog djelovanja, te multi perspektivnog znanstvenog proučavanja u srodnim disciplinama. Cilj rada sastoji se od teorijskog i prak-

tičnog zblizavanja kazališta i zajednice, pri čemu taj danas manje afirmirani medij nastoji popuniti etičke i estetičke praznine u ekonomskoj strukturi modernog društva. Njegova neovisnost u odnosu na komercijalna sredstva prenošenja informacija dopušta mu neopterećeno istraživati stvarne, a ne umjetno proizvedene, kulturne i društvene potrebe današnje publike. Pod pretpostavkom da kazalište može uspješno objediniti različite umjetničke načine izražavanja i uspostaviti neposrednu komunikaciju sa svojim primateljem te da današnjoj kulturnoj produkciji u Španjolskoj upravo nedostaje osviješteno i građanski aktivno kazalište, Nuevo Teatro Fronterizo promovira niz aktivnosti kojima se putem kazališnog medija potiče izgradnja kulturno odgovorne i zrele zajednice građana. U svom manifestu *Kazalište za XXI. stoljeće (Un teatro para el siglo XXI)*² iz 2012. naglašavaju potrebu za organizacijom kulturnog centra koji bi predstavljao alternativan način političkog mišljenja i djelovanja u stvaranju individualnih i kolektivnih identiteta modernog društva. Po uzoru na slične inicijative u svijetu, nastoje ponuditi drugačiji model kulturnog stvaralaštva kao otklon od tradicionalne dekorativno-pasivne uloge umjetnosti. Pozivajući se na UNESCO-ove i UN-ove deklaracije koje zagovaraju kulturnu snošljivost, odgovorno postupanje s kulturnim kapitalom i njegovu primjenu u izgradnji obrazovanog, demokratskog i pravičnog društva, Nuevo Teatro Fronterizo postavlja načela vlastite kazališne poetike prema kojoj bi taj umjetnički medij trebao ponuditi kreativne ideje u rješavanju međuljudskih i međukulturnih odnosa u izgradnji globalne suvremenosti. Takve neovisne građansko-umjetničke inicijative pružile bi originalne primjere društvenog djelovanja, a upravo u začetno mitskoj ulozi drame i izvedbe oni vide potencijal čijoj bi obnovi trebalo težiti suvremeno kazalište. Stoga nastoje promicati međudjelovanje različitih kulturnih i umjetničkih institucija te nezavisnih pokreta temeljenih na solidarnosti i uvažavanju kulturnih različitosti u izgradnji društveno odgovornog i ekonomski stabilnog sustava koji počiva na načelima Kulture i Slobode.

Od ponovnog utemeljenja u Madridu raspored događanja u kazalištu Nuevo Teatro Fronterizo uključuje niz vrlo raznorodnih aktivnosti. Veći dio uistinu opsežnog programa održava se pod vodstvom njegova osnivača Sinisterre, a

Nuevo Teatro Fronterizo postavlja načela vlastite kazališne poetike prema kojoj bi taj umjetnički medij trebao ponuditi kreativne ideje u rješavanju međuljudskih i međukulturnih odnosa u izgradnji globalne suvremenosti

Radionice i predavanja pod vodstvom Joséá Sanchisa Sinisterre

zatim i gostujućih predavača, u obliku dramaturških radionica koje bismo mogli podijeliti u nekoliko tematskih cjelina: 1. istraživanje novih oblika tekstnog i izvedbenog izričaja u obliku rekonstrukcije tradicionalnog dramaturškog modela i njegova otvaranja prema heterogenim i fragmentarnim formama koje omogućavaju dijalog sa zajednicom, 2. propitivanje mogućnosti društvenog djelovanja uličnog kazališta i usmene književnosti, 3. osvješćivanje kazališnog potencijala nedramskih vrsti te društvene vrijednosti novih multigeneričkih dramskih oblika, 4. promišljanje granica između narativnog i dramskog teksta, 5. ispitivanje mogućnosti primjene stranih kazališnih modela na španjolske tradicionalne forme, te suvremenog preoblikovanja klasičnih djela španjolske barokne knjiže-

U obliku multikulturnih radionica, Nuevo Teatro Fronterizo pokušava prevladati zadane konstrukte i kroz dramsko eksperimentiranje u okviru povijesnog žanra zagovarati kulturnu snošljivost te postaviti temelje za stvaranje višenacionalnih i/ili anacionalnih zajednica budućnosti

Kazališne radionice u NTF-u. Projekt kazališnog formalnog eksperimentiranja: *Kolaboratorij*

vnosti i kulturne baštine koja danas čini osnovnu njihova prepoznatljivog kulturnog identiteta. Najveći broj radionica namijenjen je profesionalnim glumcima, redateljima i dramatičarima, ali i kazališnim laicima, koji u suradnji s domaćim i stranim stručnjacima na određenom području interaktivno proširuju uvriježene granice kazališnog umjetničkog i društvenog stvaranja. Takve aktivnosti samo se djelomice organiziraju u obliku predavanja, dok veći dio nastaje u vidu kazališnog laboratorija u kojem svi

sudionici ravnopravno doprinose osmišljavanju novih kazališnih poetika i rješenja u prevladavanju granica između umjetničke kreacije i društvene stvarnosti.

Važan tematski ciklus također predstavlja izučavanje uloge kazališta u oblikovanju povijesnog i nacionalnog pamćenja zajednice, kojim se Nuevo Teatro Fronterizo služi kao arhivom dokumenata i izložaka za kritičko promišljanje kulturnog identiteta putem umjetničkog medija. Propitivanje uloge kazališta u oblikovanju povijesnog nasljeđa, kao ideje koju Sinisterra dijeli s velikim brojem suvremenih dramatičara, temelji na dekonstrukciji službenog povijesnog diskursa i njegova kreativnog preoblikovanja putem kazališnog izraza, pri čemu dramska umjetnost u svojoj neposrednoj realizaciji na sceni može utjecati na prevrednovanje uvriježenih kulturnih, društvenih, etičkih i estetičkih načela, nastalih manipulacijom povijesnog materijala i kolektivnog sjećanja. Na taj način ovo kazalište postaje i društvenom tribinom koja progovara o povijesnim strahovima od interkulturnog dodira koji potencijalno ugrožava stabilnost i homogenost nacionalnog identiteta te o mračnim mjestima kolektivnog sjećanja koje nacionalna podsvijest u tom procesu nastoji potisnuti. U obliku multikulturnih radionica, Nuevo Teatro Fronterizo pokušava prevladati zadane konstrukte i kroz dramsko eksperimentiranje u okviru povijesnog žanra zagovarati kulturnu snošljivost te postaviti temelje za stvaranje višenacionalnih i/ili anacionalnih zajednica budućnosti. S tom namjerom povezuje se u obliku multikulturalne umjetničke mreže s radom stranih autora koji problematiziraju status nacionalnih manjina u Španjolskoj ili i sami dolaze iz kulturno drugačijih prostora, ponajviše latinoameričkih i afričkih zemalja čiji pripadnici tvore većinu španjolske imigrantske populacije. U tom smislu Nuevo Teatro Fronterizo nastoji stvoriti održivu platformu za dugoročnu suradnju i kulturnu razmjenu s navedenim područjima, čime se kroz kreativni sustav prijenosa informacija istražuju mogućnosti „graničnih“ kazališnih formi i etnički „nečistog“ kulturnog sadržaja u oblikovanju nacionalnih identiteta. Očigledno je da ovo kazalište potiče stvaranje nove kulturne politike kojom bi se umekšala sadašnja krutost kapitalističkog sustava koji rijetko promiče žanrovsku i umjetničku raznolikost. S tim se ciljem povezuju s manjinskim kulturnim zajednicama koje uklju-

Kazališna baština 20. stoljeća. Teatar koji osluškuje povijest: Auschwitz: „Ispitivanje“ Petera Weissa

Beskompromisan lik Petera Weissa jedno je od neizostavnih imena međunarodne kazališne scene modernog doba. Njegovo se stvaralaštvo temelji na proučavanju čovjeka kao povijesnog bića. Prema riječima uglednog dramatičara Alfonsa Sastrea, njegovi su tekstovi usmjereni k „stvaranju suvremenog kazališta koje se ispisuje u samom srcu Povijesti, tamo gdje se nalazi istinska modernost, ali i istinske trajne vrijednosti.“

1965. godine praižvedena je Weissova drama „Ispitivanje“ koju možemo odrediti kao kazališno-dokumentaristički eksperiment koji smiono progovara o užasima nacizma. Temelji se na stvarnoj povijesnoj dokumentaciji koja dopušta vrlo male fiktionalne intervencije. Weiss je predano prisustvovao svim javnim sudskim procesima koji su se u Frankfurtu vodili protiv zločinaca genocida u Auschwitzu. Unatoč krutosti forme, dokumentaristički pristup nije umanjio njegovu ingenioznost u dramaturiziranju događaja.

Režija i dramaturgija: Andrés Lima

Asistent režije: Laura Ortega

Glumački postav: Jordi Aguilar, Natalia Díaz, Carlota Guivernau, Amaranta Osorio i dr.

Kazališni ciklus

Baština 20. stoljeća (Teatar koji osluškuje povijest) osmišljena je kao ciklus dramskog čitanja koji Nuevo Teatro Fronterizo organizira u suradnji s Le Monde Diplomatique i kulturnim centrom La Casa Encendida. Izabire se deset dramskih djela prošlog stoljeća koja se bave povijesnim zbivanjima, kulturnim tendencijama te tadašnjim političkim i društvenim procesima čiji kontinuitet i razvoj možemo pratiti i u današnje vrijeme. Projektom se želi otkriti poveznice između ondašnjeg kazališnog prikaza i životne stvarnosti, kako bi nam iskustvo iz prošlosti olakšalo razumijevanje naše zbilje i suvremenog kazališta.

Iz programa NTF-a. Projekt *Kazališna baština: Teatar koji osluškuje povijest*

čuju amatere u kolektivni kazališni rad, pri čemu dramsko stvaralaštvo prelazi granice umjetničke institucije i ulazi u prostor svakodnevnog života. Nuevo Teatro Fronterizo želi uspostaviti dijalog s okruženjem u kojem djeluje i postati sredstvom aktivističkog rada u stvaranju odgovornog društva. Stoga je jedan dio radionica osmišljen kao javna tribina u koju se mogu uključiti stanovnici madridske četvrti u kojoj je kazalište smješteno, ali i svi ostali sudionici zainteresirani za ovaj način građanskog kreativnog sudjelovanja. Vrlo su česte intervencije u prostoru četvrti Lavi-piésa u obliku besplatnih uličnih didaktičkih radionica, knjižnica i čitaonica na otvorenom, predavanja i kolektivnih umjetničkih projekata pod stručnim vodstvom, kao oblik kulturnog otpora dominantnim urbanim komercijalnim događanjima u ostatku metropole. Prema njihovom načelu, kazalište bi trebalo doživjeti zaokret od kulturne nadogradnje i luksuznog proizvoda zabave kao funkcije koju danas ima na kapitalističkom tržištu, prema temeljnoj ulozi u izgradnji i oblikovanju društva i misaono nezavisnih građanskih pojedinaca.

Važan tematski ciklus također predstavlja izučavanje uloge kazališta u oblikovanju povijesnog i nacionalnog pamćenja zajednice, kojim se Nuevo Teatro Fronterizo služi kao arhivom dokumenata i izložaka za kritičko promišljanje kulturnog identiteta putem umjetničkog medija

Budući da se marginalno reafirmira kao središnja tema u Novom kazalištu na granici, posebno mjesto posvećeno je ženskom stvaralaštvu kao još jednoj grupi koja predstavlja otklon od historiografski zadana umjetničkog kanona. Promiče se upoznavanje znanstvenog i praktičnog rada autorica na području istraživanja izvedbenih umjetnosti, njihova dramskog stvaralaštva te sudbine ženskih likova u povijesti dramske književnosti. Organizacijom predavanja, čitanja neobjavljenih dramskih tekstova, kolektivnim radom u malenim eksperimentalnim radionicama na

Glas autora: „Jugoslaveni“, Juan Mayorga

U studenom smo započeli s ciklusom „Glas autora“ u kojem dramski pisci čitaju svoje još neobjavljene tekstove. Ova aktivnost nam omogućava upoznavanje kreativnog procesa od trenutka kada autor završava pisanje dramskog djela do njegovog predstavljanja publici.

2012. smo započeli s dramom „Saturnal, neuspjelo djelo“ Joseá Sanchisa Sinisterre, a u siječnju nastavljamo s „Jugoslavenima“ Jauna Mayorge. U veljači je već spremno predstavljanje tekstova poznatih dramatičara kao što su Yolanda Pallin, Cavestanz y Borja Ortiz de Gondra.

Iz programa NTF-a. Ciklus dramskih čitaonica Glas autora

Prikaz

“PIONIRKE ŠPANJOLSKE ZNANOSTI”

Tijekom prve polovine XX. stoljeća znatan je broj mladih Španjolki krenuo trnovitim putem kako bi zauzeo svoje mjesto u svijetu znanosti koju su monopolizirali njihovi muški kolege. Iako među njima još nije bilo istaknutih istraživačica na području biologije, fizike, kemije, psihologije, i td., njihov je uporan rad skriven od očiju javnosti otvorio potpuno nove putove tradicionalnom neprimjetnom statusu ženskog stvaralaštva.

Kako bismo osvijetlili to još neistraženo područje, u NTF smo okupili pet španjolskih dramaturginja koje se bave dostignućima znanstvenih pionirki u Španjolskoj i koje su zajednički ispisale njihovu povijest. Riječ je o sljedećim znanstvenicama i njihovim sudbinama tijekom građanskog rata i Francove diktature: Regina Lago, Amparo Poch, Felisa Martín Bravo, Teresa Toral y Margarida Compas Camps.

Kolektivnu radionicu zaključit ćemo dramatisiranim čitanjem teksta u suradnji s glumcima našeg Kolaboratorija.

Dramsko vodstvo: José Sanchis Sinisterre

Autorice teksta: Blanca Doménech, Yolanda Pallín, Eva Redondo, María Velasco, Lucía Vilanova

Znanstveno vodstvo: Carmen Magallón

Režija: Laura Ortega

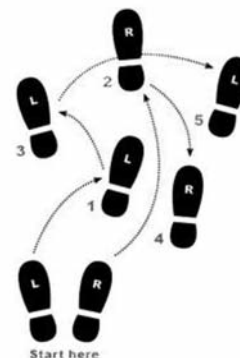
Čitaju: Carmen Soler, Mamen Camacho, Nahia Laiz, María Besant, Nerea Rojo, Georgina Deyebra, Rafael Ortiz

Iz programa NTF-a. Žensko pismo u znanosti i umjetnosti: Projekt *Pionirke španjolske znanosti*

temu stvaralaštva španjolskih dramatičarki te upoznavanjem šire publike s njihovim radom kroz prezentacije i postavljanjem njihovih neizvedenih komada, nastoji se

ukazati na posebnost ženskog dramskog pisma i izvedbe u suvremenom španjolskom kazalištu. Njihov rad također se upisuje u dominantnu strukturu muškog centra prema

Promišljanje kazališta: „Taksonomska struktura i sustavi pamćenja“, vode María G. Navarro (Institut za filozofiju, Nacionalno vijeće za znanstvena istraživanja) i Noemi de Haro García (Autonomno sveučilište u Madridu)

Koreografija se obično ne povezuje s filozofijom, već s glazbom koja postaje njezinim pomoćnikom u umjetničkom izražavanju. (Zapadnjačka) glazba sadrži svega dvanaest glazbenih jedinica koje se mogu neprekidno kombinirati prema zadanom ritmu. (Klasični) ples sadrži ograničeni izbor pokreta koji se prožimaju u različitim vremensko-prostornim odnosima.

Isto tako i u jeziku imamo određeni broj elemenata koji se interaktivno povezuju, tvoreći neograničeni broj mogućnosti jezičnog izražavanja. Međutim, treba poštivati određena pravila kako bismo svu šarolikost njihovih kreativnih kombinacija mogli smisleno upotrijebiti. Anne Teresa de Keersmaecker ističe da ples i glazbu također odlikuju takva pravila i kao primjer navodi shematske obrasce Stevea Reicha. Postavlja se pitanje kako se na temelju shematskih obrazaca može stvoriti složeno i originalno umjetničko djelo. Na koji način i u kakvim uvjetima se odvija takvo ponavljanje? Kakav materijal ono proizvodi? Te kako nastaju različitosti u umjetničkim djelima?

U aktivnosti „*Taksonomska struktura i sustavi pamćenja*“ filozofkinja María Navarro i povjesničarka umjetnosti Noemi de Haro García promišljaju o statusu umjetničkog djela koje nastaje kao spoj poznatih obrazaca i kreativnog preoblikovanja kojim se djelo počinje razlikovati od ostalih. Ovo istraživanje predstavlja neobičan spoj plesa, glazbe i *teatrum philosophicum*.

Iz programa NTF-a. Projekt *Promišljanje kazališta: Sinergija plesa, glazbe i filozofije u teatrum philosophicum*

kojem se dosad neprepoznata vrijednost njihova djela s kulturne periferije približava centru kroz jednako neafirmirane i fragmentarne eksperimentalne kazališne žanrove. Ujedno se promoviraju manje poznati radovi suvremenih dramatičara te se u obliku javnih čitanja i kraćih improvizacija publika upoznaje s opusom još neizvedenih dramskih djela, kao poticaj za moguća scenska ostvarenja u budućnosti.

Niz aktivnosti posvećen je radu stranih kazališnih skupina, posebice američkih sa španjolskog govornog područja, i promoviranju njihova rada u Španjolskoj, što predstavlja jednu od temeljnih postavki interkulturalne suradnje u Novom kazalištu na granici koje jednako propituje žanrovske i nacionalne granice. Isto tako, dio aktivnosti obuhvaća kazališne radionice namijenjene stvaranju kohezije u višekulturalnoj društvenoj zajednici četvrti Lavapiésa, kao modela koji bi trebao primjerno služiti ostalim oblicima

urbanog suživota u višemilijunskom i kulturno heterogenom gradu. Po uzoru na Boalovo „kazalište potlačenih“, ove radionice okupljaju imigrantsko i lokalno stanovništvo kako bi kroz kazališne tehnike improvizacije i metodologiju kolektivnog djelovanja ponudili moguća mirna rješenja društvenog sukoba među izvođačima, a zatim ih u dramskoj formi predstavili javnosti. Slična vrsta „primijenjenog kazališta“ organizira se u obliku foruma i za adolescentne polaznike, a u njima se problematiziraju konfliktne situacije među mladom populacijom te ih se uči odgovornosti preuzimanja društvenih uloga. Ove radionice također su upućene nastavnicima i svim djelatnicima u obrazovnom sustavu te im u okviru kazališnog izraza nude pedagoške i didaktične modele kao alternativna rješenja u procesu poduke.

Naposljetku, osobit vid njihova rada predstavlja umrežavanje dramskog stvaralaštva s ostalim oblicima izvedbe

Po uzoru na Boalovo „kazalište potlačenih“, ove radionice okupljaju imigrantsko i lokalno stanovništvo kako bi kroz kazališne tehnike improvizacije i metodologiju kolektivnog djelovanja ponudili moguća mirna rješenja društvenog sukoba među izvođačima

Teatar u višekulturnoj urbanoj zajednici. Projekt *Nomadske četvrti* (*Barrios nómadas*) na ulicama Lavapiésa

nih i vizualnih umjetnosti, posebice u vidu eksperimentiranja s mogućnostima intermedijalnosti moderne tehnologije te povezivanja tradicionalnih dramskih oblika s performansom, novim cirkusom, kinematografijom, slikarstvom i kiparstvom u okviru zajedničkih radionica ili usprednjih multidisciplinarnih projekata. Takvo umjetničko prožimanje istražuje skrivene kapacitete svakog umjetničkog oblika koji se osnažuju spregom sa srodnim izričajima

ma u okviru povezanih tematskih ciklusa. Nuevo Teatro Fronterizo uistinu možemo opisati kao osobit primjer promišljena kazališnog djelovanja koje odgovorno i jednako kreativno promišlja sadašnjost i budućnost europskog kulturnog prostora. Raspon njegova kulturnog i društvenog djelokruga uvelike premašuje tradicionalnu domenu kazališnog rada te uspijeva ponovno aktivirati njegov zaboravljeni izvedbeno-konstruktivni potencijal.

Ulaz u Microteatro u Madridu

Microteatro (www.microteatromadrid.es/) predstavlja rezultat kazališnog eksperimentiranja s alternativnom miniizvedbenom formom s ciljem zadovoljenja potrebe za instantnim kulturnim proizvodom suvremenog doba. Osmišljen je kao niz od najmanje pet petnaestominutnih predstava povezanih zadanim tematskim odrednicama, koje se izvode istovremeno, svaka u svega desetak metara kvadratnih zatvorenog prostora i pred vrlo uskim krugom publike koja može odabrati broj izvedaba koje želi vidjeti i njihov redoslijed. U takvim okolnostima stvara se vrlo neobičan intimno-voajerski odnos između glumaca i gledatelja kojim se otvaraju mnoga pitanja vezana uz društvene odnose, kulturne politike, doživljaj umjetnosti, položaj kazališta u suvremenom društvu, konzumerizam i voajerizam kao kulturno zadovoljenje, ali i mogućnost preokreta u tom odnosu, odnosno povratak izvedbi kao ljudskoj potrebi za (samo)spoznajom. Prve mikropredstave potekle su od ideje poznatog španjolskog kazališnog i filmskog redatelja, Miguela Alcantuda, u želji da se kroz prenamjenu prostora sačuva staro zdanje u samom središtu grada. U madridskoj četvrti Malasaña, danas jed-

nom od najkreativnijih dijelova grada i središta alternativnih kulturnih zbivanja, nekadašnja je javna kuća u impozantnoj staroj gradnji bila predviđena za rušenje. Na poticaj udruženih stanovnika Malasañe u studenom 2009. pokrenut je projekt pod vodstvom Alcantuda, u kojem je sudjelovalo više od pedeset redatelja, dramatičara i glumaca. U trinaest skučenih prostorija koje nisu mogele primiti više od desetak članova publike autori su postavili svoje kratke jednočinke na temu novca i prostitucije. Prvi ciklus mikroteatra tematski je povezo dramske radove s problematikom samog lokaliteta u kojem se odvijao kazališni eksperiment, ukazavši na zanemarenost i ekonomsku nedostatnost pojedinih gradskih područja te potrebu njihove kulturne prenamjene kojom bi se kroz sličan, marginalni, diskurs zadržao nekadašnji identitet tog prostora. Od društvene periferije prostitucije do kulturne periferije eksperimentalnog žanra. Bliski kontakt između publike i glumaca u malenim prostorijama zamračeni pozornica gledališta također je ukazivao na analogiju s ranijom

Ulaz u Microteatro u Madridu

funkcijom tog prostora, kroz stvaranje intimnog (u ovom slučaju, i kazališnog) odnosa između potpunih neznanaca te kratkoročnog zadovoljenja kulturne potrebe konzumacijom društveno (tada još uvijek) nepriznatog mikrokazališnog dobra.

Već tada zadani su uvjeti koji predstavljaju temelj današnjeg kazališnog mikroformata; jedinstvo teme, ali raznolikost njezine razrade kroz nekoliko različitih dramatizacija, zadano vremensko trajanje izvedbe koje ne smije biti duže od petnaestak minuta te slobodan odabir predstava u kojem gledatelji samostalno određuju broj i redosljed mikropredstava koje žele pogledati u jednoj večeri. Nakon neočekivano velikog odaziva publike, voditelji su odlučili unaprijediti i komercijalizirati projekt te afirmirati dotadašnju marginalnu kazališnu vrstu. U prvim ciklusima sudjelovao je razmjerno malen broj umjetnika, često neafirmiranih autora koji su bili članovi organizacije Microteatra, poznanika i prijatelja koji se nisu libili okušati u manje poznatom i riskantnom žanru. Porastom zanimanja među širom publikom u njihov su se rad uključila i poznata kazališna imena te su uspostavljena i pravila dramske strukture za sve veći broj tekstova koji su se počeli pristizati na njihove natječajne. Uvedene su smjernice prema kojima i danas autori trebaju strukturirati mikrodramu u okviru uvoda, zapleta i završnog raspleta u kratkom vremen-

skom odsječku i unutar ograničenih scenografskih mogućnosti. Prema njihovim kazališnim načelima, ne prihvaća se monološka struktura ili skeč, već mikrokoncept zahtijeva priču upisanu u konvencionalnu dramsku strukturu smanjena formata. Iz pozicije ekonomske strategije, jednu od prednosti takva koncepta čini njegova jednostavna „konzumacija“ poput brzog kulturnog obroka. Užurbani način života odražava se i u vremenski suženim mogućnostima kazališne potrošnje, na što ovakav mikrorepertoar nastoji odgovoriti ekonomski pristupačnim i brzinski potrošnim proizvodom. Nažalost, čini se da upravo ova značajka sve više određuje smjer razvijanja početne ideje u Microteatru. Iako je nastao kao marginalna vrsta, na rubu društvenog i kulturnog djelovanja, on danas znatno pažljivije osluškuje komercijalne zahtjeve tržišnog centra. Vidljivo je to u predominaciji komičnog žanra, dopadljivo sti tema i aktualnosti sadržaja koji jamče brzu reakciju publike, povezivanju tematskih ciklusa s ostalim događajima koji promoviraju konzumerizam, poput gastronomskih festivala i promocije alkoholnih pića, a i same mikropozornice smještene su u podrumskom dijelu kafića i noćnog bara koji predstavljaju ulaz u kazalište, pozivajući posjetitelja da se, osim umjetničke, uključi i u ostale vido-ve potrošnje.

Glavni program obuhvaća ciklus od pet tematski povezanih predstava koje se uzastopno izvode od utorka do nedjelje po šest puta dnevno u razdoblju od mjesec dana. Popularizacijom je došlo do sve veće potražnje pa se trenutno mikropredstave mogu pogledati i u večernjoj postavi, a uveden je i repertoar od četiri kazališne mikrose-rije koje svaki tjedan u razmaku od mjesec dana prikazuju po jedan nastavak. Ove su se jeseni na jednom mjesecom repertoaru mogle pogledati sljedeće predstave:

	<p>Seba 1</p> <p>Naslov: "Happy" Tekst: Miguel Ángel González Režija: Miguel Ángel González Uloge: Carlos Luengo, Jorge Ferrer, Nana Rodríguez i David Martín Checa Sadržaj: Pljesni dlanom o dlan ako se osjećaš kao soba bez krova. Pljesni dlanom o dlan ako si uistinu sretan. Pljesni dlanom o dlan ako znaš što je sreća. Pljesni dlanom o dlan ako to želiš. Žanr: Infantomkumentarac Publika: +13 Datumi: Od četvrtka, 9. listopada, do 2. studenog Od srijede do petka: 20:00 - 20:25 - 20:50 - 21:15 - 21:40 - 22:05 Subotom i nedjeljom: 19:30 - 19:55 - 20:20 - 20:45 - 21:10 - 21:35 Cijena: 4€ po izvedbi</p>
	<p>Seba 2</p> <p>Naslov: "Pepeljuga" Tekst: Samuel Pinazo Režija: Miguel Muñoz Zurita Uloge: Fernando Jirinez i Virginia Muñoz /Elena de Cara Sadržaj: Samo jedna pepeljuga zarobljena u ne tako sretnoj priči s princem koji baš nije iz snova. Žanr: Satira Publika: +13 Datumi: Od četvrtka, 9. listopada, do 2. studenog Od srijede do petka: 20:15 - 20:40 - 21:05 - 21:30 - 21:55 - 22:20 Subotom i nedjeljom: 19:45 - 20:10 - 20:35 - 21:00 - 21:25 - 21:50 Cijena: 4€ po izvedbi</p>
	<p>Seba 3</p> <p>Naslov: "Izvor od 5,000,000 eura" Tekst: Carlos Atanes Režija: Carlos Atanes Uloge: María Kaltembacher i Juan Antonio Molina Sadržaj: Kradljivica slika jedne večeri dolazi u vilu ekscentričnog kolekcionara s namjerom da ukrade najvrjednije djelo iz njegove zbirke, "izvor" Wilhelma Gottenschölera. Žanr: Komedia Publika: Za sve uzraste Datumi: Od četvrtka, 9. listopada, do 2. studenog Od srijede do petka: 20:05 - 20:35 - 20:55 - 21:20 - 21:45 - 22:10 - 22:35 Subotom i nedjeljom: 19:35 - 20:00 - 20:25 - 20:50 - 21:15 - 21:40 Cijena: 4€ po izvedbi</p>
	<p>Seba 4</p> <p>Naslov: "Indurain" Tekst: David P. Sañudo Režija: David P. Sañudo Uloge: Ricardo Reguera i Núll García Sadržaj: Mlada nada ženskog sporta, Indurain, mora se podvrgnuti doping kontroli nakon pobjede na natjecanju. Žanr: Sport Publika: Za sve uzraste Datumi: Od četvrtka, 9. listopada, do 2. studenog Od srijede do petka: 20:20 - 20:45 - 21:10 - 21:35 - 22:00 - 22:25 Subotom i nedjeljom: 19:50 - 20:15 - 20:40 - 21:05 - 21:30 - 21:55 Cijena: 4€ po izvedbi</p>
	<p>Seba 5</p> <p>Naslov: "Grance" Tekst: Ibán Castro Ariza i Diego Álias Santos Režija: Keesy Harmsen Uloge: Macarena Railla, José María Fuentetaja i Keesy Harmsen Sadržaj: Kupaonica koja nije prikladna djeci mladjoj od 14 godina niti strašljivim roditeljima. Žanr: Kazalište sudara Publika: Za sve uzraste Datumi: Od četvrtka, 9. listopada, do 2. studenog Od srijede do petka: 20:10 - 20:35 - 21:00 - 21:25 - 21:50 - 22:15 Subotom i nedjeljom: 19:40 - 20:05 - 20:30 - 20:55 - 21:20 - 21:45 Cijena: 4€ po izvedbi</p>

Mjesečni program Microteatra za listopad u sezoni 2014./2015.

U takvim okolnostima stvara se vrlo neobičan intimno-voajerski odnos između glumaca i gledatelja kojim se otvaraju mnoga pitanja vezana uz društvene odnose, kulturne politike, doživljaj umjetnosti, položaj kazališta u suvremenom društvu, konzumerizam i voajerizam kao kulturno zadovoljenje, ali i mogućnost preokreta u tom odnosu, odnosno povratak izvedbi kao ljudskoj potrebi za (samo)spoznajom

Na udaljenosti manjoj od dva metra i na istoj razini s gledalištem, oni uistinu mogu prepoznati neposrednu reakciju publike nezaštićene uobičajenim mrakom i komoditetom klasičnog gledališta

Microteatro na sceni

Odnedavna je osmišljen i ciklus predstava za djecu u kojima se poštuje zadani kazališni mikrokoncept, ali su tematski i žanrovski prilagođene mlađoj publici. Izvedbena struktura predstava je idealno rješenje za njihovo upoznavanje s kazališnom umjetnošću; kratko vremensko trajanje u kojem se uspijeva zadržati pažnja malih gledatelja te neposredan kontakt s izvođačima, pri čemu kazalište postaje neposredno i kolektivno iskustvo. Za vrijeme matineja ambijent Microteatra u potpunosti se mijenja te se uobičajeni kazališni prostor scenografski preoblikuje u polifunkcionalnu igraonicu i umjetničku stvarionicu koja potiče dječju kreativnost i s didaktičnim „predumišljajem“ uspostavlja prve odnose između mladih generacija gledatelja i kazališnog medija.

Mikromodel predstavlja osobit dramaturški izazov jer se od autora zahtijeva da oblikuju sadržaj koji slijedi smisleno narativnu liniju kroz mikrodramski format teksta, da uvjerljivo predstave likove i zadaju njihove međudnose, da odrede ritam i dinamiku izmjene scena u kratkom vremenskom razdoblju, da razrade temu, ali da istovremeno zadrže njezinu koherentnost te suvislo završe idejnu misao, poštujući odlike odabranog žanra. Koncept višestrukog ponavljanja predstava u jednom danu i tijekom čitavog mjeseca te fizička blizina gledatelja omogućuje glumcima izravan uvid u receptivni proces, a koncept dopušta improvizacije u narednim izvedbama. Na udaljenosti manjoj od dva metra i na istoj razini s gledalištem, oni uistinu mogu prepoznati neposrednu reakciju publike

nezaštićene uobičajenim mrakom i komoditetom klasičnog gledališta. Za izvođače takav kontakt iziskuje posebnu koncentraciju u svakom trenutku „kondenzirane“ izvedbe, jer neposrednost gledateljeva pogleda utječe na stalno osvježavanje procesa vlastitog rada u trenutku njegova nastajanja. Navikla na konvencije zapadnjačkog kazališta, publika osjeća nelagodu pri ulasku u skučen prostor „gledališta“ koje se sastoji od svega nekoliko stolaca i u potpunosti interferira sa scenom kulisom, čime se sugerira da svi prisutni postaju sudionicima događaja te da bi u jednom trenutku ujedno mogli preuzeti odgovornost za zbivanja na sceni. Iako je razmjerno malen broj predstava koje predviđaju izravno sudjelovanje publike, svatko se neizbježno osjeća njihovim dijelom. Blizina glumčeva tijela, ponekad i njegov miris, letimičan dodir te pogled koji se više puta zaustavlja na svakome od lica gledatelja i traži neposrednu reakciju, u potpunosti prevladava uvriježenu podjelu na prostor scene i prostor gledališta te stvara osobitu energiju sudjelovanja svih prisutnih u izvedbi. Unatoč tomu, ne bismo mogli reći da Microteatar u tom smislu pomiče kazališne granice jer konceptualno ne propituje odnos fikcije i zbilje i ne stvara uvjete u kojima bi stvarnost gledatelja u nekom trenutku mogla postati dijelom dramske stvarnosti. Pojedine predstave eksperimentiraju s interakcijom publike kao izvođača, ali u širem smislu Microteatar ne zahtijeva takvu intervenciju te bismo taj odnos prije mogli opisati kao voajerski u kojem gledateljev pogled prodire u intimu izvedbe, u proces glumčeva djelovanja, stvaranja lika i izgradnje priče u mikroodsječku vremena.

Iako u Microteatru dominiraju tradicionalni kazališni žanrovi (u mikrouvjetima), on u manjoj mjeri uključuje i druge vrste izvedbenih umjetnosti poput mjuzikla, suvremenog plesa, mima i hibridnih vrsti u kojima se najčešće

Scena Microteatra

Microteatar u nekadašnjem zatvoru grada Segovije

spajaju glazba ili ples s jednostavnom dramtizacijom. U budućnosti se namjerava uključiti i mikrokoncerte u kojima će umjesto kazališnih izvedbi na svakoj sceni nastupati glazbenici s izvedbama u istom trajanju. U tom smislu ovo kazalište nastoji biti dovoljno eksperimentalno i otvoreno različitim inovativnim idejama, ali krajnji rezultat ovisi o samim autorima. Prikazuju se samo neobjavljeni tekstovi i neprikazani komadi koji će se prvi put javno predstaviti na daskama Microteatra, neovisno o žanru, režijskom stilu ili afirmiranosti autora. Osobitost takva koncepta oblikovanog poput kazališnog pokusa omogućuje povezivanje različitih kazališnih djelokruga; prepoznavanje i promicanje rada neafirmiranih umjetnika, studenata glume i režije, ali i sudjelovanje poznatih kazališnih i filmskih imena u marginalnom kazališnom žanru, kao i pokušaje inovativnih pristupa među dramskim autorima tradicionalnijeg kazališnog izraza. Prema riječima voditelja Microteatra, tijekom zajedničkog postavljanja predstava među izvođačima se stvara osjećaj svojevrsnog kolektivnog djelovanja jer imaju priliku izbliza upoznati način rada i proces stvaranja svih umjetnika koji sudjelu-

ju u istom ciklusu predstava, komentirati iskustva i međusobno surađivati kako bi zadržali interes publike tijekom cijelog mjeseca izvođenja. Microteatro širi djelokrug izvan madridskog sjedišta i ispljuje kreativne mogućnosti u različitim kulturnim područjima. Osim pojedinačnih gostovanja u drugim gradovima unutar zemlje, sudjeluju u projektima koji im omogućuju

Četiri puta godišnje madridske predstave gostuju u ćelijama obnovljenog segovijskog zatvora, a jedinstvenost ove kulturne simbioze ostvaruje se u oživljavanju zaboravljenog društvenog prostora i pozitivnog prevrednovanja njegove nekadašnje marginalnosti uz pomoć suvremenih kulturnih strategija

umrežavanje sa središtima sličnog inovativnog kulturnog identiteta. Kao rezultat takve inicijative proizašla je suradnja s općinom grada Segovije, odnosno s novootvorenim kulturnim centrom za kreativni razvoj društva, smještenim u prostoru nekadašnje gradske kaznionice. Četiri puta godišnje madridske predstave gostuju u ćelijama obnovljenog segovijskog zatvora, a jedinstvenost ove kulturne simbioze ostvaruje se u oživljavanju zaboravljenog društvenog prostora i pozitivnom prevrednovanju njegove nekadašnje marginalnosti uz pomoć suvremenih kulturnih strategija. Prisjetimo li se da su i prve izvedbe u Madridu bile smještene u nekadašnjoj javnoj kući, vidljivo je da Microteatro osim inovativnog kazališnog koncepta nastoji propitati kulturne konvencije u širem smislu te ukazati na potrebu rekonstrukcije odnosa između središta i periferije, čime bi se iskoristio neotkriveni kulturni kapacitet na lokacijama koje jednako tvore dio kulturnog identiteta jednog povijesnog razdoblja. Štoviše, predstave koje se izvode u Segoviji sinergijski povezuju značajke prostora u kojem se odvijaju s dramskim sadržajem, te uključuju subverzivne teme koje problematiziraju društveni poredak i mogućnost umjetničkog prevladavanja represivnog sustava, metaforički sadržanog u samom mjestu izvedbe. Također se uključuju u svoje domaće festivale, posebice one koji promiču eksperimentalno umjetničko stvaralaštvo. Primjerice, redoviti su suradnici festivala MulaFest na kojem se promovira urbana umjetnost kroz prezentaciju radova grafitera, skatera, crtača tetovaže, uličnih fotografa, rap i hip-hop glazbenika i djela u okviru sličnih alternativnih estetika. Ujedno se povezuju i s aktivnostima „kulturnog centra“, poput suradnje s muzejima gdje prikazuju mikropredstave tematski povezane s izloženim prostorima, te gostuju na jednom od najcjenjenijih kazališnih festivala drame španjolskog Zlatnog vijeka u Almagru, u čijem off-programu sudjeluju sa suvremenim mikroadaptacijama djela klasične dramske književnosti.

Madridski Microteatro nije jedini kulturni prostor koji svoju ponudu temelji na kazališnoj vrsti sitnog formata. Sličnu praksu možemo zamijetiti u različitim komercijalnim uslužnim djelatnostima koje propituju ekonomske mogućnosti novih oblika izvedbenih umjetnosti te svom ubičajenom poslovanju dodaju novu vrijednost. Noćni klubovi i kafići glavnoga grada sve češće u svoju ponudu

uključuju kratke dramsko-plesno-glazbene izvedbe u kabaretskoj maniri, iako još uvijek ne u okviru promišljene kazališne poetike kao što to čini Microteatro. U ostalim španjolskim gradovima također možemo naići na slične manifestacije koje strukturom u zamjetnoj mjeri odgovaraju madridskom modelu. Primjerice, u Barceloni na sličan način djeluje Miniteatros, dok u galješkom gradu A Coruña kazalište La Tuerca ubičajeni mikroprogram proširuje glazbenim, plesnim i mađioničarskim repertoarom te radionicama za glumce i redatelje. Nadalje, centar Malhablada u Salamanci nastao je upravo po uzoru na madridski Microteatro, ali danas nastoji interdisciplinarno umrežiti različite kulturne domene, od vizualnih umjetnosti poput slikarstva, dizajna i arhitekture, do prezentacija knjiga i organizacije kulturnih tribina. Ujedno se povezuju s radom akademske zajednice te iskorištavaju intelektualni i interkulturalni potencijal koji im taj sveučilišni grad, mnogobrojne međunarodne studentske populacije, može ponuditi. Osim ovih nezavisnih centara, Microteatro je i sam osmislio širenje svog djelokruga u obliku franšiza u ostalim gradovima i izvan granica Španjolske. Na njihovoj internetskoj stranici mogu se pronaći upute kako osnovati vlastiti Microteatro, pod čijim logom će novo središte biti prepoznato na tržištu još prije samog otvaranja. Na takav potez najčešće se odlučuju bivši suradnici madridskog kazališta, a njime im je omogućeno preuzimanje već provjerenih ideja i konceptata, uspostavljanje kontakata, suradnje i razmjena iskustava te višestruko izvođenje predstava u drugim centrima nakon izvedbe u matičnom gradu. Za sada Microteatro broji nekoliko „poslovnica“ u zemlji; u gradu Valenciji i Málagi, te se uskoro planira otvaranje u Almeriji i Murciji. Širina španjolskog govornog područja omogućava lako povezivanje i suradnju s prekooceanskim gradovima, pa tako odnedavno gradovi México, Vera Cruz, Costa Rica i Buenos Aires također imaju svoje mikrokazališno središte. Iako svima njima začetne ideje madridskog Microteatra služe kao model, dopušteno im je samostalno osmišljavati vlastitu kazališnu poetiku, promidžbene strategije i načine ekonomske organizacije. Ova kazališna crtica ujedno otvara i pitanje: može li sličan mikromodel kao inovativni kazališni koncept zaživjeti i u Hrvatskoj?

Teatro Matadero samo je jedna od aktivnosti koje nudi kulturni centar smješten u preuređenom prostoru nekadašnje klaonice čiji je naziv i danas zadržao (matadero = klaonica, španj.). Matadero Madrid (www.mataderomadrid.org) prenamijenjen je u svojevrsan kulturni pogon koji je zamijenio stari industrijsko-prehrambeni, s ciljem stvaranja edukacijske platforme za promicanje vrlo raznorodnih kulturnih sadržaja, ali i oživljavanja rubne urbane zone kroz rekonstrukciju napuštenog tvorničkog prostora i stvaranje alternativnog kulturnog žarišta u tom dijelu grada. Početkom XX. stoljeća na prostoru od više desetaka hektara zemlje na gradskoj periferiji izgrađena je klaonica i stočni sajam. Njihova gospodarsko-poljoprivredna funkcija mijenjala se sve do 1990-ih godina kada se počelo razmišljati o urbanističkoj obnovi tog dijela Madrida te se došlo na ideju kulturne prenamjene građevine tako velikog prostornog kapaciteta. Arhitektonska rješenja za novi kulturni Matadero temeljila su se na eksperimentiranju s postojećom konstrukcijom i njezinoj inovativnoj primjeni, ali „reciklažom“ starog materijala i unutar već zadanih gabarita kako bi se u potpunosti zadržala prvobitna građevinska struktura. Na taj se način željelo ukazati na mogućnosti kreativnog preoblikovanja starih urbanih lokaliteta bez potrebe uništavanja njihovih nekadašnjih prepoznatljivih značajki. Štoviše, ovakva minimalna građevinska, a maksimalna upotrebna intervencija uspjela je oživjeti jedan dio kulturnog sjećanja te uspostaviti kontinuitet između prošlog i suvremenog identiteta tog gradskog područja. Stoga se i osnovno načelo ovog centra temelji na sprezi različitih vidova kulturnog i društvenog stvaralaštva i njihovu usloznavanju kroz međudjelovanje te neposrednom povezivanju sa zajednicom, odnosno publikom kao aktivnim sudionikom u tom procesu. U tom smislu nastoji se osvijestiti potreba za planskim sjedinjavanjem različitih oblika kulturnog izražavanja koji potiču kreativnu osjetljivost i umjetničko uvažavanje u izgradnji kulturno zrele društvene zajednice suvremenog doba.

Kulturni program ne nudi samo završne rezultate, već se posjetitelji često mogu uključiti u njegovu izradu ili pratiti postupke njegova nastanka, od uvodne edukacije, preko zajedničkog kreativnog rada u vođenim radionicama, pa sve do javnog prezentiranja kulturnog dobra u obliku izlož-

Vanjska arhitektura Matadera Madrid: Panoramski pogled na unutarnje dvorište

be, projekcije, izvedbe, predavanja i sl. Na taj način publika se upoznaje s načinom stvaranja umjetničkih proizvoda te postaje odgovornim članom u izgradnji svoje kulturne sredine. Ističe se potreba rušenja granica i stvaranja

Početkom XX. stoljeća na prostoru od više desetaka hektara zemlje na gradskoj periferiji izgrađena je klaonica i stočni sajam. Njihova gospodarsko-poljoprivredna funkcija mijenjala se sve do 1990-ih godina kada se počelo razmišljati o urbanističkoj obnovi tog dijela Madrida te se došlo na ideju kulturne prenamjene građevine tako velikog prostornog kapaciteta.

▲ Vanjska arhitektura Matadera Madrid: Ulaz u Nave de Música

◀ Vanjska arhitektura Matadera Madrid: Glavni ulaz u kulturni centar Matadero Madrid

Štoviše, ovakva minimalna građevinska, a maksimalna upotrebna intervencija uspjela je oživjeti jedan dio kulturnog sjećanja te uspostaviti kontinuitet između prošlog i suvremenog identiteta tog gradskog područja

transdisciplinarne fuzije i novih oblika hibridnih umjetnosti u kojima se prožimaju kazalište, kinematografija, književnost, glazba, fotografija, „urbani“ sport (skateboard, biciklizam), dizajn, nove tehnologije, arhitektura i urbanizam. Kao interdisciplinarno i višekulturno središte koje objedinjuje i umrežava različite kulturne aktivnosti, među kojima i izvedbene umjetnosti, Matadero dovodi kazališnu umjetnost u vezu s ostalim aspektima kulturnog dje-

▲ Glazbena umjetnost u Mataderu Madrid na otvorenom

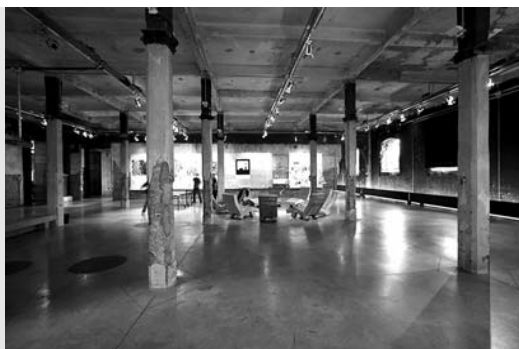

◀ Glazbena umjetnost u Mataderu Madrid. Unutrašnjost odjeljka Nave de Música

Matadero dovodi kazališnu umjetnost u vezu s ostalim aspektima kulturnog djelovanja u okviru zajedničkih projekata, radionica, predavanja, konferencija i prezentacija u kojima publika može „konzumirati“ kulturu kao gotovo proizvod, ali može i sudjelovati u interaktivnom procesu njezina nastanka

lovanja u okviru zajedničkih projekata, radionica, predavanja, konferencija i prezentacija u kojima publika može „konzumirati“ kulturu kao gotovo proizvod, ali može i sudjelovati u interaktivnom procesu njezina nastanka. Ujedno, cilj im je potaknuti i promicati rad manje poznatih autora na lokalnoj razini, a zatim i na široj domaćoj te međunarodnoj kulturnoj sceni, kao i transkulturno umrežavanje sa sličnim kulturnim središtima u inozemstvu. Ovim raznolikim spektrom Matadero nastoji zadovoljiti potrebe višekulturnog i višemilijunskog grada Madrida, ali i sam utječe na stvaranje njegova suvremenog urbanog identiteta.

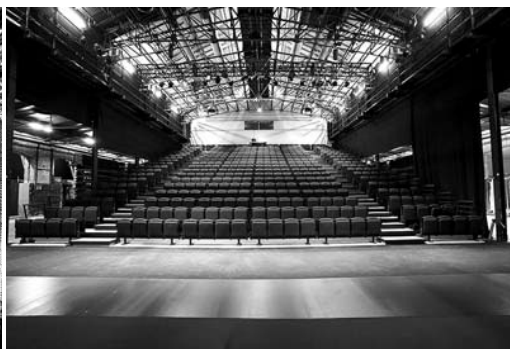
Centar sadrži nekoliko „kreativnih zona“ koje mogu međusobno surađivati te kroz različite medije i tehnike umjetničkog stvaranja propitivati tradicionalne načine vlastitog djelovanja i mogućnosti njihove interkulturne inovacije. U sklopu Matadera djeluju različiti odjeli; dizajnerski, književni i čitateljski, glazbeni, izvedbenih umjetnosti, vizualnih umjetnosti, kinematografski, te centri koji objedinjuju i unapređuju različite aspekte kulturne suradnje i eksperimentalnog umjetničkog i društvenog djelovanja. Primjerice, čitateljski kutak (La Casa de Lector) objedinjuje profesionalni i amaterski rad u istraživanju umjetničkog potencijala riječi, kao i njegova prevrednovanju u doticaju

Prostor intermedijalne radionice u Matadero Madrid

Kinoteka u Mataderu Madrid

Kazališna scena Teatra Matadero

Kazališna scena Teatra Matadero

s ostalim umjetničkim načinima izražavanja putem slike, zvuka ili izvedbe. Veliki dio aktivnosti namijenjen je djeci i mladima koje se podučava boljem razumijevanju društva kroz kolektivnu čitateljsku praksu te ih se osposobljava za samostalno promišljanje društvenih pojava kroz kreativne medije koji nude alternativna tumačenja postojećeg stanja. Na sličan način se i dizajnersko središte (Central de Diseño) bavi umrežavanjem njegove grafičke i industrijske prenamjene u uređenju suvremenih interijera i interkulturalnog gradskog prostora, te u obliku transverzalne umjetnosti istražuje nova kreativna rješenja u modernim ekonomskim strukturama. Isto tako, odjel za razvoj vizualnih umjetnosti (Asociación de Artistas Visuales de Madrid) promovira umrežavanje tog vida kreativnog stvaralaštva s ostalim načinima izražavanja te stavlja poseban naglasak na prijenos znanja i rad u građanskoj zajednici. Kinoteka (Cineteca) pak predstavlja prvo i jedino filmološko i kinematografsko središte posvećeno isključivo ne-fikcionalnim vrstama. Nasuprot komercijalnoj zabavnoj produkciji kulturnog centra, ovdje se promiče nezavisna scena, dokumentaristički, transdisciplinarni i eksperimentalni žanrovi koji potiču stvaranje kreativne osjetljivosti kod novih generacija publike, te njihova suradnja s ostalim vidovima umjetnosti, posebice književne i izvedbene. Naposljetku, glazbeni odjeljak (Nave de Música) uključuje nekoliko zona kreativnog rada poput sala za probe i glazbeno eksperimentiranje, ateljea radiokomunikacija, studija za snimanje te koncertne dvorane. I ovdje se potiče

interkulturalno i međuumjetničko stvaralaštvo temeljem zajedničkih projekata u koje se uključuju različiti kulturni spektri koji djeluju pod okriljem Matadera.

U tom kontekstu djeluje i kazališna platforma (Naves del Español) pod upravom jednog od najstarijih i najutjecajnijih madridskih kazališta, Teatra Español. Suradnjom između arhitektonskog, scenografskog, kulturnog i turističkog sektora osmišljena je rekonstrukcija triju povezanih i prilagodljivih dvorana u prostoru nekadašnje tvornice. Predvorje je predviđeno za okupljanje i opuštanje u prostoru restorana, ali se istovremeno koristi i kao zona kolektivnog rada tijekom radionica ili pak za kazališne izvedbe manjih scenografskih zahtjeva. Prenamjena svakodnevnog prostora u dramsku kulisu te mogućnost njegova ponovnog „vraćanja“ zajednici temelji se na načelu povezivanja središta kreativnog stvaranja sa stvarnim životom i kulturnim potrebama urbane sredine. Slična arhitektonska inovacija odlikuje i netipične otvorene konstrukcije dviju dvorana za izvedbe koje omogućuju višenamjensko eksperimentiranje u prostoru i neuobičajena scenografska rješenja pri postavljanju dramskih komada. Ovako preoblikovani izvedbeni prostor u Teatro Matadero otvorio je svoja vrata 2007. godine te je do danas ugostio više stotina domaćih i stranih izvođača. Osobitost njegova djelovanja u odnosu na tradicionalnu kazališnu ponudu očituje se u istovremenom edukacijskom, istraživačkom, stvaralačkom i komercijalnom pristupu kulturnom tržištu. Osim uobičajenog repertoara izvedbi, prema načelima

kulturnog centra Matadero, i ovdje se potiče rad mladih umjetnika, suradnja s ne-kazališnim medijima i propitivanje odnosa između kazališne umjetnosti i teorije, kritike, politike i novinarstva. Interaktivno djelovanje ostvaruje se u obliku predavanja i okruglih stolova na temu pomicanja granica u dramskoj i izvedbenim umjetnostima, zatim glumačkih, koreografskih, dramaturških i kritičkih radionica te tečajeva kreativnog pisanja. U izlaganja Teatra Matadero uključuju se poznati umjetnici čiji se rad temelji na propitivanju kazališnog kanona i stapanja dramske s ostalim umjetnostima te mogućnostima povezivanja visoke i popularne kulture. Kao i u ostalim područjima rada, kazališni sektor nastoji na didaktičan način integrirati građane u obrazovno-izvedbeni program pa je tako repertoar predstava često obogaćen *pred* i *post* aktivnostima, poput razgovora s glumcima, dramatičarima, dramaturzima i redateljima o postavljanju djela na scenu, dramskom pismu i režijskim stilovima, ili je čak publici omogućeno sudjelovanje na probama kazališnog ansambla i neposredan uvid u stvaralačke tehnike, mogućnosti interpretacije i improvizacije te cjelokupni proces nastanka predstave. Također su česta gostovanja nezavisnih kazališnih skupina, tijekom kojih se gledatelji u razgovoru s izvođačima mogu i izbliza upoznati s osobitostima nastanka i rada glumačkih družina „iznutra“. Teatro Matadero ujedno promiče amatersko kazališne djelovanje te pod vodstvom afirmiranih umjetnika i profesionalnih kazališnih djelatnika građani mogu sudjelovati u stvara-

Prenamjena svakodnevnog prostora u dramsku kulisu te mogućnost njegova ponovnog „vraćanja“ zajednici temelji se na načelu povezivanja središta kreativnog stvaranja sa stvarnim životom i kulturnim potrebama urbane sredine

nju izvedbe u svim njezinim fazama; kao autori tekstova različitih vrsta i žanrova, skladatelji, izvođači (glumci, plesači, pjevači), redatelji, fotografi, snimatelji, producenti i scenski tehničari. Organizacijom ovakvih i sličnih edukacijskih radionica o vođenju administracije i produkcije izvedbenih umjetnosti te mogućnostima samozapošljavanja u kazališnom sektoru, centar Matadero obrazuje buduće kazališne generacije i stvara održive temelje za njegov dugoročni razvoj.

Ova tri madridska kazališna centra mogu poslužiti kao dobar primjer u osmišljavanju inovativnih strategija kojima suvremeni teatar može proširiti svoju djelatnost prema široj kulturnoj domeni i tako ići u korak s novim tendencijama na području multidisciplinarnog umjetničkog stvaralaštva te osuvremeniti kazališnu ponudu i povezati je s novim potrebama urbane sredine, upravo u onom okruženju koje iziskuje promišljenu revitalizaciju zaboravljenih gradskih lokaliteta.